УКРАЇНА

ВИЩА РАДА ПРАВОСУДДЯ

ЧЛЕН ДРУГОЇ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ПАЛАТИ

АРТЕМЕНКО ІГОР АНАТОЛІЙОВИЧ

УХВАЛА

15 листопада 2019 р. Київ 7508/0/18-19

Член Другої Дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя Артеменко Ігор Анатолійович, здійснивши відповідно до пункту 1 частини першої статті 43 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» попередню перевірку скарги Головного управління ДФС у Дніпропетровській області стосовно судді Дніпропетровського окружного адміністративного суду Ляшка Олега Борисовича,

встановив:

до Вищої ради правосуддя 20 грудня 2017 року за вх. № 3381/0/20-17 з Вищої кваліфікаційної комісії суддів України на підставі пункту 31 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» надійшла скарга Головного управління ДФС у Дніпропетровській області від 20 січня 2016 року, подана в.о. начальника головного управління ДФС у Дніпропетровській області Ткачуком Г.А., на дії судді Дніпропетровського окружного адміністративного суду Ляшка О.Б. при розгляді справи № за позовом товариства з обмеженою відповідальністю «Промтехмаш» (далі – ТОВ «Промтехмаш») до Державної податкової інспекції у Жовтневому районі міста Дніпропетровська Головного управління ДФС у Дніпропетровській області (далі – ДПІ у Жовтневому районі) про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення на загальну суму 16531590 грн.

Автор скарги зазначає, що суддею Ляшком О.Б. 29 грудня 2015 року було проголошено вступну та резолютивну частину рішення у справі, яким позовні вимоги задоволено в повному обсязі. Згідно вступної та резолютивної частини рішення судом присуджено стягнути с ДПІ у Жовтневому районі до спеціального фонду державного бюджету України судовий збір у розмірі 247973,85 грн.

Автор скарги вказує, що ТОВ «Промтехмаш» не сплачував судовий збір за подання адміністративного позову. Крім цього, ДПІ у Жовтневому районі, в порушення вимог Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України), не отримувало ухвали суду щодо задоволення клопотання ТОВ «Промтехмаш» про відстрочення сплати судового збору.

Також, в порушення вимог статті 263 КАС України, суддя Ляшко О.Б. не повідомив ДПІ у Жовтневому районі про розгляд судом питання щодо

відстрочення позивачем сплати судового збору, у зв'язку з чим відповідач не зміг скористатися своїм правом на заперечення відстрочення сплати судового збору позивачу, як і оскаржити ухвалу про відстрочення сплати судового збору, в якій зазначено, що «ухвала оскарженню не підлягає».

В порушення вимог статті 88 КАС України суддя Ляшко О.Б. не перевірив майновий стан позивача, зокрема, не витребував документи для підтвердження складного майнового стану ТОВ «Промтехмаш» (до адміністративного позову, в якому містилося клопотання про відстрочення сплати судового збору, таких доказів надано не було).

Автор скарги зазначає, що суддею Ляшком О.Б. було порушено принцип рівності сторін судового процесу, а саме звільнено ТОВ «Промтехмаш» від сплати судового збору та зобов'язано ДПІ у Жовтневому районі сплатити судовий збір.

З огляду на викладене, автор скарги просить притягнути суддю Дніпропетровського окружного адміністративного суду Ляшка О.Б. до дисциплінарної відповідальності.

Відповідно до протоколу автоматизованого розподілу справи між членами Вищої ради правосуддя від 20 грудня 2017 року скаргу Головного управління ДФС у Дніпропетровській області передано члену Вищої ради правосуддя Мірошниченку А.М. для здійснення попередньої перевірки.

Пунктом 2.6. Положення про автоматизовану систему розподілу справ (визначення члена Вищої ради правосуддя – доповідача), затвердженого рішенням Вищої ради юстиції від 16 листопада 2017 року № 3689/0/15-17 зі змінами, внесеними рішеннями Вищої ради правосуддя від: 11 січня 2018 року № 38/0/15-18; 20 грудня 2018 року № 3972/0/15-18; 29 січня 2019 року № 257/0/15-19, передбачено, що у разі припинення повноважень члена Вищої ради правосуддя справи (окрім дисциплінарної справи), що були розподілені цьому члену Вищої ради правосуддя, підлягають повторному автоматизованому розподілу без його участі.

Відповідно до протоколу повторного автоматизованого визначення члена Вищої ради правосуддя по справі від 8 травня 2019 року (у зв'язку із закінченням терміну повноважень члена Вищої ради правосуддя Мірошниченка А.М.) скаргу Головного управління ДФС у Дніпропетровській області передано мені для здійснення попередньої перевірки.

Згідно з пунктами 1, 2 частини першої статті 43 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» член Дисциплінарної палати, визначений для попередньої перевірки відповідної дисциплінарної скарги (доповідач), вивчає дисциплінарну скаргу і перевіряє її відповідність вимогам закону; за наявності підстав, визначених пунктами 1-5 частини першої статті 44 цього Закону, – повертає дисциплінарну скаргу скаржнику.

За результатами вивчення та попередньої перевірки скарги Головного управління ДФС у Дніпропетровській області встановлено таке.

ТОВ «Промтехмаш» звернулось до Дніпропетровського окружного адміністративного суду з адміністративним позовом до ДПІ у Жовтневому районі про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення № від 17 листопада 2015 року про сплату

податку на прибуток в сумі 13225272 грн та штрафних (фінансових) санкцій в сумі 3306318 грн, на загальну суму 16531590 грн.

Ухвалами судді Дніпропетровського окружного адміністративного суду Ляшка О.Б. від 14 грудня 2015 року відкрито провадження у справі та відповідно відстрочено ТОВ «Промтехмаш» сплату судового збору до ухвалення судового рішення у справі.

Згідно частиною першою статті 87 КАС України судові витрати складаються із судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи.

Частиною першою статті 88 КАС України встановлено, що суд, враховуючи майновий стан сторони, може своєю ухвалою зменшити розмір належних до оплати судових витрат чи звільнити від їх оплати повністю або частково, чи відстрочити або розстрочити сплату судових витрат на визначений строк.

Вказані норми дають підстави для висновку, що звільнення від сплати судового збору, його відстрочення чи розстрочення є правом суду, який може вважати за можливе полегшити тягар судових витрат з метою забезпечення дотримання принципу рівності учасників адміністративного процесу.

Суд вирішує питання щодо судових витрат у постанові суду або ухвалою. Особи, які беруть участь у справі, свідки, експерти, спеціалісти, перекладачі можуть оскаржити судове рішення щодо судових витрат, якщо це стосується їхніх інтересів (стаття 98 КАС України).

У своїх письмових поясненнях суддя Дніпропетровського окружного адміністративного суду Ляшко О.Б. зазначив, що у тексті ухвали суду від 14 грудня 2015 року про відстрочення сплати судового збору зазначено, що вона оскарженню не підлягає, у зв'язку з чим, як зазначено у скарзі Головного управління ДФС у Дніпропетровській області, судом було позбавлено відповідача права на оскарження даної ухвали, оскільки відповідач вважає, що дана ухвала підлягає оскарженню відповідно до вимог частини третьої статті 263 КАС України.

Стаття 263 КАС України у редакції від 1 вересня 2015 року (чинній на момент винесення ухвали від 14 грудня 2015 року) регулювала питання відстрочення і розстрочення виконання, зміни чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення, проте, питання зменшення розміру судових витрат або звільнення від їх оплати, відстрочення та розстрочення судових витрат визначався статтею 88 КАС України та статтею 8 Закону України «Про судовий збір» № 3674-VI від 8 липня 2011 року, в редакції від 26 вересня 2015 року, тобто чинній на момент винесення ухвали від 14 грудня 2015 року.

З огляду на викладене, як вказав суддя Ляшко О.Б., посилання скаржника на можливість оскаржити ухвалу про відстрочення сплати судового збору згідно частини третьої статті 263 КАС України є безпідставним, оскільки норми даної статті не регулювали питання пов'язані зі сплатою судового збору.

Додатково суддя Ляшко О.Б. зазначив, що відповідно до частини другої статті 185 КАС України, ухвали суду першої інстанції можуть бути оскаржені в апеляційному порядку окремо від постанови суду повністю або частково у

випадках, встановлених цим Кодексом. Заперечення на інші ухвали можуть бути викладені в апеляційній скарзі на постанову суду першої інстанції.

Також суддя вказав, що в тексті скарги Головного управління ДФС у Дніпропетровській області наявне посилання на довідку про результати вивчення та узагальнення практики застосування адміністративними судами Закону України «Про судовий збір», яка складена на виконання плану роботи Вищого адміністративного суду України на друге півріччя 2014 року, у якій було зазначено: «Особи, які беруть участь у справі, свідки, експерти, спеціалісти, перекладачі можуть оскаржити судове рішення щодо судових витрат, якщо це стосується їхніх інтересів».

Зазначена довідка, як вказав суддя Ляшко О.Б., не є нормативно-правовим актом, на підставі якого суд приймає свої рішення. До того ж, ще у Інформаційному листі Вищого адміністративного суду України від 27 жовтня 2011 року № 1901/11/13-11 було визначено, що за загальним правилом ухвали суду першої інстанції підлягають апеляційному оскарженню лише в разі, якщо така процесуальна можливість прямо передбачена КАС України.

Загальним принципом діяльності судової системи є допуск осіб (сторін) до правосуддя, у зв'язку з чим, у загальній практиці судді Дніпропетровського окружного адміністративного суду Ляшка О.Б. систематично відбувався допуск в тому числі й державних органів, установ, організацій, до правосуддя з відстроченням сплати судового збору, у випадку коли дане клопотання заявлялось стороною у справі.

Суддя у своїй діяльності в тому числі керується принципами висвітленими у рішеннях Європейського суду з прав людини, в тому числі у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України» від 15 жовтня 2009 року, у якій Європейський суд визначив ключові критерії для перевірки ефективності компенсаторного засобу юридичного захисту щодо надмірно тривалих судових проваджень, в тому числі ці критерії включають один з основних принципів, що норми стосовно судових витрат не повинні покладати надмірний тягар на сторону, яка подає позов, якщо її позов обґрунтований.

На підставі викладеного, як вказав суддя Ляшко О.Б., допуск позивача до правосуддя не є порушенням принципу рівності сторін судового процесу, оскільки даний принцип судочинства виходить від загальноправового принципу рівності прав і свобод людини і громадянина. Відповідно до статті 24 Конституції України не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками. Право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб надається кожній людині і громадянину. Стаття 129 Конституції України відносить принцип рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом до основних засад судочинства.

Крім того, як зазначив суддя Ляшко О.Б., сам по собі факт розгляду судом справи за відсутності оплати судового збору позивачем до моменту вирішення спору по суті, не покладає на ДПІ у Жовтневому районі, як сторони у справі, будь-яких додаткових зобов'язань, що беззаперечно свідчить про відсутність

підстав стверджувати про нерівність сторін у даному випадку, а отже й відсутність у наведених діях судді порушень, на які вказує скаржник.

Найбільш важливим серед несформульованих вербально принципів пункту 1 статті 6 є принцип «рівності можливостей», згідно з яким кожна сторона під час розгляду справи повинна мати рівні можливості (Ноймайстер проти Австрії (1968)), і жодна з сторін не повинна мати якихось вагомих переваг над опонентом. В принципі змагальності закладене поняття, згідно з яким кожна із двох сторін у судовому процесі має право отримувати інформацію про факти та аргументи, якими володіє інша сторона, а також користуватись однаковими можливостями надання відповіді іншій стороні (Фельдбрюгге проти Нідерландів (1986)).

Суддя Ляшко О.Б. вказав, що даний принцип був дотриманий під час розгляду справи № .

Постановою Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 29 грудня 2015 року у справі № , яка набрала законної сили 12 грудня 2016 року, було задоволено адміністративний позов ТОВ «Промтехмаш». Вирішуючи питання про розподіл судових витрат суд, керуючись частиною першою статті 94 КАС України, стягнув з ДПІ у Жовтневому районі до спеціального фонду Державного бюджету України судовий збір у розмірі 247973,85 грн.

ДПІ у Жовтневому районі, як державний орган оскаржує дії судді щодо присудження сплати судового збору до Державного бюджету України, що не може розцінюватись як порушення принципу рівності сторін, оскільки такі дії відповідають вимогам чинного законодавства України.

Попередньою перевіркою встановлено, що ухвалою Дніпропетровського апеляційного адміністративного суду від 12 грудня 2016 року, залишеною без змін постановою Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 24 січня 2019 року, відмовлено у відкритті апеляційного провадження за апеляційною скаргою ДПІ у Жовтневому районі на постанову Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 29 грудня 2015 року у справі № .

Частиною першою статті 42 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» визначено, що дисциплінарне провадження розпочинається після отримання відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» скарги щодо дисциплінарного проступку судді, повідомлення про вчинення дисциплінарного проступку суддею або після самостійного виявлення членами Вищої ради правосуддя з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення суддею дисциплінарного проступку, або за ініціативою Дисциплінарної палати, Комісії з питань доброчесності та етики чи Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у випадках, визначених законом (дисциплінарна скарга).

Згідно з частиною третьою статті 93 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року № 2453-VI (чинного на момент подання скарги) скарга (заява) щодо поведінки судді, яка може мати наслідком дисциплінарну відповідальність судді, подається у письмовій формі та повинна містити, зокрема, конкретні відомості про наявність у поведінці судді ознак

дисциплінарного правопорушення, що відповідно до частини першої статті 92 цього Закону може бути підставою дисциплінарної відповідальності судді.

Положення аналогічного змісту містить і стаття 107 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року № 1402-VIII в чинній редакції.

Однак, всупереч вимог статті 93 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (чинного на момент подання скарги до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України) у скарзі Головного управління ДФС у Дніпропетровській області не наведено конкретних відомостей про наявність у поведінці судді Дніпропетровського окружного адміністративного суду Ляшка О.Б. ознак дисциплінарного проступку, який відповідно до частини першої статті 92 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» може бути підставою для дисциплінарної відповідальності.

Відповідно до частини шостої статті 107 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року № 1402-VIII дисциплінарну справу щодо судді не може бути порушено за скаргою, що не містить відомостей про наявність ознак дисциплінарного проступку судді.

Згідно з пунктом 2 частини першої статті 44 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» дисциплінарна скарга залишається без розгляду та повертається скаржнику, якщо вона не містить відомостей про ознаки дисциплінарного проступку судді.

З огляду на викладене дисциплінарну скаргу Головного управління ДФС у Дніпропетровській області слід залишити без розгляду та повернути скаржнику.

Відповідно до положень пункту 12.2 Регламенту Вищої ради правосуддя з підстав, передбачених пунктами 1-5 частини першої статті 44 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», член Дисциплінарної палати – доповідач постановляє ухвалу про залишення скарги без розгляду, копія якої разом із скаргою направляється скаржнику.

Керуючись статтями 43, 44 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», пунктом 12.2 Регламенту Вищої ради правосуддя, член Другої Дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя,

ухвалив:

скаргу Головного управління ДФС у Дніпропетровській області стосовно судді Дніпропетровського окружного адміністративного суду Ляшка Олега Борисовича залишити без розгляду та повернути скаржнику.

Ухвала оскарженню не підлягає.

Член Другої Дисциплінарної
палати Вищої ради правосуддя **І.А. Артеменко**